

Det kongelige Klima og miljødepartement
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Att. Torvik Marita

Vår saksbehandler
Anja Winger

Telefon
22055645

Vår dato
03.01.2018

Deres dato
05.10.2017

Vår referanse (oppgis ved svar)
2017/12402-5/929/2018 EMNE K54

Deres referanse
12/3974

Høringsinnspill til forslaget om endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven

Vi viser til brev mottatt 5.10.2017, hvor Klima og miljødepartementet (KLD) legger ut forslag til endringer i Vannforskriften og Naturmangfoldloven på høring, med frist 15.1.2018.

Høringsinnspillet ble vedtatt fylkestinget i Akershus fylkeskommune 18.12.2017.

Vedtaksprotokoll fra fylkesutvalget lyder som følger;

Vedtak:

- Fylkeskommunen bør fortsatt ha ansvaret for å koordinere arbeidet med vannforvaltningen og fylkeskommunene bør få økt regionalt handlingsrom og myndighet.
Det regionale forvaltningsnivået er best egnet til å trygge den nødvendig samhandling, koordinering og forankring av lokale, regionale og nasjonal tiltak og aktiviteter som er nødvendig for realisere intensjonene i vannforskriften.*
- Vannforskriften bør ikke kobles fra plan- og bygningsloven, og endringer i naturmangfoldloven er utfra dette ikke nødvendig.*

Saksutredningen gjengis i sin helhet her:

Om saken

Klima- og miljødepartementet (KLD) har sendt forslag til endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven på åpen høring, i brev datert 5.10.2017. I høringsbrevet er endringene oppsummert slik:

- vannforvaltningsplanene skal ikke lenger vedtas som regionale planer etter plan- og bygningsloven. En slik frakobling fra plan- og bygningsloven medfører at de fylkeskommunene som i dag er vannregionmyndigheter ikke lenger skal ha noen formell rolle i arbeidet.*
- utvalgte fylkesmenn får ansvaret for å koordinere det forberedende regionale arbeidet, mens Miljødirektoratet i samråd med øvrige berørte direktorater utarbeider og sørger for høring av oppdaterte vannforvaltningsplaner, og oversender tilråding til Klima- og miljødepartementet.*
- naturmangfoldloven erstatter plan- og bygningsloven som en av de tre hjemmelslovene for vannforskriften.*

- enkelte justeringer for å bringe vannforskriften mer i samsvar med vanndirektivet.

Lov- og forskriftsendringene er foreslått å tre i kraft fra 1.7.2018.
Høringsfristen er 15.1.2018.

Fakta

EUs rammedirektiv for vann ble vedtatt i 2000, og innført i norsk lovgivning gjennom vannforskriften i 2007. Formålet med vannforskriften er å sikre godt vannmiljø og bærekraftig bruk av vannressursene. I henhold til forskriften skal vannforvaltningen være helhetlig og nedbørsfeltbasert, på tvers av geografiske og administrative grenser. Fylkesmannen ble først oppført som ansvarlig for koordineringen og fikk i oppdrag å dele Norge inn i nedbørsfeltbaserte vannregioner (11 i Norge + 7 internasjonale). Gjennom forvaltningsreformen i 2010 ble det besluttet at fylkeskommunene skulle få flere oppgaver slik at det regionale leddet ble styrket. Vannforskriften er en samordningsforskrift slik den ligger i dag, og den er hjemlet i bl.a. plan- og bygningsloven¹. De regionale vannforvaltningsplanene som er utarbeidet er derfor i tråd med de føringer som gjelder for regionale planer etter dette lovverket. Det var derfor et naturlig grep å gi samordningen til fylkeskommunen, som så overtok ansvaret for koordineringen. En fylkeskommune i hver vannregion har siden vært utpekt som «vannregionmyndighet». I vår region er det Østfold som har dette ansvaret. Fylkesmannen beholdt fagansvaret. Norge, som det eneste landet i Europa, innførte med dette en så kalt «nedenfra og opp» forvaltning, hvor forankringen skulle skje lokalt og statlige og regionale interesser skulle ivaretas gjennom de lokale prosessene, slik det skisseres i vanndirektivets artikkel 13². Dette grepet har fått mye positiv oppmerksomhet fra eksterne aktører i inn og utland³.

Akershus ligger med hovedareal i vannregion Glomma, hvor Østfold fylkeskommune er vannregionmyndighet. Vannregion Glomma er videre inndelt i 12 vannområder. Akershus fylkeskommune har ansvaret for å koordinere vannforskriftsarbeidet i de fem vannområdene med størst areal i Akershus, og har følgelig ansvar for disse fem. Fylkeskommunen har også politisk deltagelse i ytterligere to vannområder da disse har store oppstrømsarealer i fylket. Akershus fylkeskommune er således involvert i 7 av de tolv vannområdene i vannregion Glomma og er derfor en viktig aktør i dette arbeidet i regionen.

Vannforskriftsarbeidet følger planperioder i seksårssykluser, og forrige planperiode var en pilotfase med få utvalgte områder, og varte fra 2010-2015. I 2015 ble de regionale vannforvaltningsplanene landsdekkende og planperioden for 2016-2021 ble vedtatt i tilhørende fylkesting, og siden godkjent av Klima- og miljødepartementet i 2016. I gjeldende planperiode skal planene følges opp og gjennomføres, samtidig som ferdig rullerte og oppdaterte planer skal godkjennes i 2021.

Bakgrunn for endringsforslaget

Høringen ble sendt ut av Klima- og miljødepartementet (KLD) men høringsnotatet er utarbeidet av både KLD og Olje og energidepartementet (OED).

¹ Hjemlet i forurensningsloven, vannressursloven og plan- og bygningsloven

² vanndirektivets artikkel 13 sier at beslutningene skal treffes på lavest mulig nivå, «der vannet renner»
<http://www.vannportalen.no/globalassets/nasjonalt/dokumenter/regelverk/vanndirektiv.pdf>

³ Se vedlegg

I høringsnotatet begrunnes forslaget, og de reelle endringene i forskriften legges frem. Vi kan bl.a. lese følgende: *«På bakgrunn av erfaringene fra arbeidet med gjeldende forvaltningsplaner, og fordi disse i fremtiden kun skal revurderes og oppdateres, foreslår Klima- og miljødepartementet og Olje og energidepartementet (etter dette "departementene") endringer i vannforskriften. Endringene gjelder hovedsakelig organiseringen av vannforvaltningsarbeidet etter vannforskriften, men det foreslås også endringer for å bringe vannforskriften mer i samsvar med vanddirektivet».* Departementene ønsker altså å forenkle, gjøre planen mer enhetlige og å gjøre arbeidet mer likt slik det gjøres i resten av Europa.

Omfattende prosesser

Videre begrunner departementene forslaget til endring på følgende måte: *«Utarbeidelse av planer etter plan- og bygningsloven, med utvalgte fylkeskommuner som vannregionmyndigheter var omfattende, omstendelig og ressurskrevende. For neste planperiode skal det bare skje en revurdering og oppdatering av de vedtatte planene. Dette tilsier en mindre omfattende prosess enn for utarbeidelsen av de første planene».* Departementene ønsker altså at staten, via direktoratene, sammenstiller planene og fremstiller dette som det minst ressurskrevende da grunnarbeidet alt er gjort. Dette innebærer også at departementene ikke behøver å utarbeide veiledning, noe som sees på som en forenkling og som en måte å få ned ressursbruken.

Nasjonale hensyn

Departementene viser videre til at det i retningslinjene for oppgavefordeling i *Meld. St 22 (2015-2016) Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver* slås fast følgende: *«staten bør ha ansvaret for oppgaver som gjør krav på sentrale beslutninger, og som forutsetter et nasjonalt helhetsgrep for god oppgaveløsning.* Departementene mener at arbeidet etter vannforskriften er et eksempel på en slik oppgave. De viser blant annet til at vannforvaltningsplanene utgjør Norges oppfølging av et EU-direktiv, at det er et nasjonalt ansvar å oppfylle direktivets krav og at oppnåelse av vannmiljømålene kan få stor betydning for viktige nasjonale interesser som vannkraft, landbruk, drikkevann, miljø, mv. Og at målene derfor bør vurderes i et nasjonalt perspektiv. Det argumenteres også med at siden regionale planer, etter lovendring i plan- og bygningsloven 2016, ikke lenger skal godkjennes sentralt, så krever vannforvaltningsplanene større grad av nasjonale helhetsgrep. Utfra dette ledes det til at en revurdering og oppdatering av gjeldende vannforvaltningsplaner best kan forenkles ved at planene ikke lenger vedtas som regionale planer etter plan- og bygningsloven.

Nytt hjemmelsgrunnlag

Departementene fastslår at når vannforskriften ikke lenger skal hjemles i plan- og bygningsloven, vil de øvrige hjemmelslovene for vannforskriften - vannressursloven og forurensningsloven - ikke i tilstrekkelig grad dekke alle områder som direktivet regulerer. Departementene foreslår derfor at vannforskriften, i tillegg til å være hjemlet i vannressursloven og forurensningsloven, hjemles i naturmangfoldloven som erstatning for plan- og bygningsloven, og at naturmangfoldloven tilpasses dette med en ny § 26a.

Forenklet organisering

Departementene har i vurderingen stilt seg følgende spørsmål:

1. *«Hvem er best egnet til å lede det forberedende regionale arbeidet og legge til rette for at lokale og regionale aktører skal kunne gi innspill til endringer i gjeldende forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer?»*
2. *Hvem er best egnet til å koordinere innspill til endringer fra lokale og regionale aktører og fremstille disse på en konsistent og oversiktlig måte?»*
3. *Hvem er best egnet til å vurdere lokale og regionale endringsforslag i et nasjonalt perspektiv, og sikre at de oppdaterte vannforvaltningsplanene og tiltaksprogrammene ligger innenfor direktivets krav?»*

Departementene har så kommet frem til at Fylkesmannen er best egnet til å gjennomføre del 1 og 2 og at departementene er best egnet til å gjennomføre del 3. Dagens krav i vannforskriften til organisering og prosess foreslås derfor fjernet, og kan tilpasses ønsker og behov i den enkelte vannregion. Fylkesmannen kan avgjøre om det er hensiktsmessig å inndele vannregionen i vannområder, og kan bestemme hvordan samarbeidet skal organiseres på lokalt nivå.

Kostnader

Departementene forventer at de foreslåtte endringene vil gi en betydelig reduksjon ifht. både økonomiske og administrative ressurser.

Vurderinger i andre fylker

Administrativ ledelse for vannregionene, Glomma, Nordland og Vest-Viken, henholdsvis Østfold, Nordland og Buskerud fylkeskommuner, har kommet frem til følgende felles anbefalinger:

1. *Det er sterkt beklagelig at det nå legges opp til statlig overstyring og «avpolitisering» av vannforvaltningen. Vannressursene er våre felles ressurser og forvaltningen av disse bør ikke defineres som et rent sektoransvar. Dagens organisering sikrer politisk forankring, engasjerte lokalsamfunn og aktiv deltakelse fra alle berørte parter. Dette er avgjørende for å oppnå vannforskriftens mål.*
2. *En frakopling av vannforvaltningsarbeidet fra plan- og bygningsloven er uheldig. Plan- og bygningsloven er et godt egnet, felles redskap som balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige hensyn for samfunnets samlede behov. Planprosessene er demokratiske, og sikrer at alle berørte parter deltar aktivt både i planfase og planoppfølging.*
3. *Forskriftsendringen utfordrer Stortingets intensjon om at regionreformen skal styrke regionenes samfunnsutviklerrolle. Det er uheldig at endringer i vannforvaltningsarbeidet foreslås før regjeringens ekspertutvalg får gjort sine vurderinger av nye oppgaver til regionene.*
4. *Østfold fylkeskommune kan ikke se effektiviseringsgevinsten av høringsforslaget. Det kan virke som den vesentligste endringen er å fjerne den politiske dimensjonen lokalt og regionalt. Dette er uheldig i en demokratisk kontekst.*
5. *En del av begrunnelsen for endring i vannforskriften er at det i de neste planperiodene kun skal foretas mindre endringer av eksisterende planer. Erfaring fra rollen som vannregionmyndighet tilsier at det er et relativt stort etterslep på både kunnskapsinnhenting, overvåking og forankring av tiltak. Østfold fylkeskommune er bekymret for at det nå legges opp til et for lavt ambisjonsnivå når det kommer til måloppnåelse for våre vannressurser.*
6. *Det vil svekke arbeidet at det ikke lenger skal være en lovfestet samordningsarena regionalt (vannregionutvalg). Ved å fjerne denne felles samordningsarenaen er det en risiko for at vannforvaltningsarbeidet blir mer sektorisert og fragmentert, mens målet er helhetlige sektorovergripende planer.*
7. *Det er uheldig at plan- og bygningslovens hjemmel om at statlige etater og kommunene har rett og plikt til å delta i planleggingen bortfaller. Selv om det legges opp til å videreføre dette prinsippet i vannforskriften er det uklart hvilken juridisk virkning en plan hjemlet i naturmangfoldloven vil ha. Dette kan medføre risiko for at både kommuner og sektormyndigheter i større grad vil distansere seg fra aktiv deltakelse. Østfold fylkeskommune er bekymret for at mindre delaktighet og eierskap til vannforvaltningsplanene kan føre til dårligere oppnåelse av vannforskriftens mål.*
8. *Arbeidet i vannområdene har etablert velfungerende samarbeidsformer som er viktige å videreføre. For å sikre fortsatt lokal forankring i vannområder må staten gå inn med økt og forutsigbar finansiering av vannområdenes drift. Det er brukt mye tid og ressurser på å bygge opp kunnskap og kompetanse lokalt og det er vesentlig for det videre arbeidet at denne kompetansen beholdes.*

9. *Dersom vannforskriften skal endres må den inneholde en overgangsbestemmelse som blant annet klargjør hvilken virkning de vedtatte vannforvaltningsplanene vil ha ved evt. ikrafttredelse av ny forskrift 1. juli 2018.*

Vurderinger

Generelle vurderinger

Organiseringen av vannforvaltningen er både sammensatt og komplisert og det er viktig å vurdere om dagens organisering er optimal. Det er forståelig at det er krevende for departementene å forvalte et nasjonalt ansvar gjennom regionalt og lokalt selvstyre. Akkurat som det har vært krevende for fylkeskommunen å koordinere arbeid der regionen har liten eller ingen politisk innflytelse over den strategiske retningen (målene).

Å sikre forsyningssikkerhet for elektrisk kraft er påpekt som et nasjonalt ansvar, sammen med landbruk, drikkevann og miljø. Fylkesrådmannen er av den oppfatning at, med unntak forsyningssikkerhet for elektrisk kraft, så håndteres områdene i stor grad godt lokalt. I Meld. St. 22 kan vi lese følgende: *Samfunnsutviklerrollen (til fylkeskommunen) innebærer ansvar for å skape en helhetlig og ønsket utvikling i egen region. Denne rollen er sentral for mellomnivåets funksjon i forvaltningssystemet. Samfunnsutvikling handler om summen av innsats rettet mot klima og miljø, folkehelse, kompetanse, kultur, ressursforvaltning, samferdsel og læringsutvikling.*

Fylkesrådmannen vil påpeke at det folkevalgte, regionale nivået, nettopp gjennom sin samfunnsutviklerrolle kan og bør ivareta alle aspekter ved vannressursforvaltningen. For det vannet som sikrer kraftforsyningen, det sikrer jo også drikkevann, badevann, vann til vanning av landbruksråvarer, vann i bybilde og rent vann til elver og hav etc. og kan således ikke være et sektoransvar.

Enhetlige planer

Fylkesrådmannen ser departementenes behov for at planene utformes mer likeartet slik at det blir lettere å rapportere helhetlig til ESA, slik Norge har forpliktet seg til gjennom å implementere vanndirektivet. Dette argumentet underbygger derfor departementenes forslag om strukturelle endringer som medfører forenkling og sterkere statlig styring.

Fylkesrådmannen oppfatter det like fullt som fullt gjennomførbart å få til en enhetlig rapportering til ESA og lik utarbeidelse av planene også med fylkeskommunene som koordinatore. At dette ikke ble helt enhetlig i nåværende planperiode skyldes i første rekke at instruks fra departementene ikke var tydelige nok og/eller at de kom for sent. Fylkeskommunen vil etter fylkesrådmannen vurdering enkelt kunne håndtere dette mot neste planfase dersom dette ligger i oppdraget.

Omfattende prosesser

Det å rullere en plan er betydelig enklere enn utarbeidelsen av førstegenerasjons planer. Ved å fjerne fylkeskommunene, som har utarbeidet planene, og erstatte disse med en ny aktør, oppnås antagelig det motsatte. Fylkesrådmannen er av den oppfatning at dette forslaget ikke er i samsvar med ambisjonen om forenkling eller at beslutninger skal tas på lavest mulig nivå.

Fylkeskommunene bør rullere og oppdatere gjeldende planer i dialog med kommunene, og dette vurderes å være den minst ressurskrevende måten å rullere planene på mot neste planperiode.

Nasjonale hensyn

I Meld. St. 22 (2015-2016) fremholder regjeringen at staten bør ha ansvaret for «oppgaver som gjør krav på sentrale beslutninger» og at regional planlegging skal ta tak i sektoroverskridende utfordringer og oppgaver, som skal underlegges politisk avveining og prioritering.

Fylkesrådmannen frykter at en gjennomføring av endringene vil føre til mindre ambisiøse og forpliktende vannforvaltningsplaner. Det er også en fare for at lokale og regionale innspill om tiltak innen statlig sektors myndighetsområde ikke vil bli inkludert i planene. I artikkel 13 i

vanndirektivet sies det bl.a. at «*beslutninger bør treffes så tett som mulig på de steder der vannet brukes eller påvirkes. Det bør derfor legges vekt på tilpasning til regionale og lokale forhold*». Fylkesrådmannen er betenkt på om endringsforslaget i tilstrekkelig grad vil ivareta artikkel 13 i vanndirektivet.

Departementene argumenterer også med at endringer i plan- og bygningsloven (2016) medfører at regionale planer ikke lenger skal godkjennes sentralt. Fylkesrådmannen vil gjøre oppmerksom på at dette gjelder for §7-2 om regionale planstrategier og at §8-1 ikke er endret. Annet ledd i §8-1 påpeker bl.a. at kongen kan vurdere om pålagte planer skal godkjennes sentralt. Vannforvaltningsplanen er en slik plan, den skiller seg dermed ikke nevneverdig ut fra andre pålagte regionale planer.

Nytt hjemmelsgrunnlag

Fylkesrådmannen mener at vannforvaltningsplanene fortsatt bør følges opp som regionale planer etter plan- og bygningsloven og oppfatter det problematisk å frata det regionale nivået oppfølgingen av plan som er vedtatt av fylkestingene.

Forenklet organisering

Fylkesrådmannen oppfatter forslaget slik foreligger som uklart med hensyn på hvilke konsekvenser det vil ha for de kommunale samarbeidsarenaene (vannområdene). Det presiseres at «*arbeidet også innebærer stor grad av deltakelse fra lokale og regionale myndigheter, samt bred deltakelse fra allmennheten*», men det utdypes ikke hvorvidt disse organene vil fortsette å ha den medvirkningen de har i dag. Det blir dermed usikkert om kommunene vil finne det hensiktsmessig å bruke ressurser på å opprettholde organiseringen. Forslaget innebærer, slik fylkesrådmannen ser det, en mer tydelig styring av Fylkesmannens arbeid (enn i første planperiode), og dermed mindre frihet til å ta lokale og regionale hensyn i arbeidet.

Fylkesrådmannen mener at dersom hensikten faktisk er å forenkle medvirkningen, også på lokalt nivå, så bør dette komme tydeligere frem. Om en slik forenkling er tilfelle og vannet skal forvaltes med en toppstyrt forvaltning, så vurderes Fylkesmannen som best egnet til å koordinere arbeidet.

Forventning om en betydelig reduksjon i økonomiske og administrative konsekvenser

Fylkesrådmannen vil påpeke viktigheten av tydelige avklaringer rundt medvirkningsprosessen og finner det vanskelig å se hvordan departementene skal redusere utgiftene uten at det påvirker vannområdenes økonomi og dermed eksistens.

Andre innspill

Fylkesrådmannen vil påpeke at høringsfristen er for kort til at fylkeskommunen kunne avveie innspillet til departementene mot kommunenes oppfatning av forslaget. Slik høringsinnspillet foreligger nå er det kun vurdering fra fylkeskommunene som er innarbeidet vurderingen. Fylkesrådmannen finner dette uheldig da kommunenes vurdering av forslaget er viktig, og kunne belyse hvorvidt kommunen ønsker en mer toppstyrt vannforvaltning eller ikke.

Øvrige endringer i vannforskriften

Fylkesrådmannen finner øvrige endringer i vannforskriften som uproblematisk. Akershus fylkeskommune har ikke vurdert de vannfaglige endringene da dette ligger til Fylkesmannen.

Konklusjon

Fylkesrådmannen er positiv til at vannforskriften gjennomgås og evalueres men oppfatter hensikten med forslaget som noe uklart. Det synes som om det er et ønske om å styre vannforvaltningen ovenfra, altså en toppstyrt forvaltning, med liten lokalmedvirkning og mindre kommunalt selvstyre. Dersom dette er riktig burde det komme tydeligere frem og vannområdenes rolle defineres deretter.

Nasjonale avveininger bør imidlertid kunne inkluderes gjennom regionale og lokale prosesser dersom sektormyndighetene deltar på disse arenaene. Dette vil sikre en helhetlig forvaltning av vannressursene. Slik vannområdene er organisert og arbeider i dag, er fylkeskommunen den naturlige koordinator⁴. Vannområdene legger opp til å skape en helhetlig og ønsket utvikling i egen region, og det jobbes gjennom lokalpolitiske beslutninger for å ivareta summen av innsats rettet mot klima og miljø, folkehelse, kompetanse, ressursforvaltning, samferdsel og læringsutvikling. Vannområdenes funksjon ivaretar også artikkel 13 i vanndirektivet. I dialog med samarbeidsorganene og videre gjennom regionalpolitiske beslutninger har fylkeskommunen kompetanse til å ivareta den helhetsvurderingen vanndirektivet legger opp til, og burde derfor også fortsette å koordinere dette arbeidet.

Fylkeskommunen har rollen som regional utvikler og bør derfor brukes til å drive slike samordning- og utviklingsprosesser. Etter fylkesrådmannen oppfatning vil dette sikre en bedre og mer helhetlig forvaltning av vannressursene.

Forøvrig støtter fylkesrådmannen vurderingene til vannregionene Glomma, Nordland og Vest-Viken.

Med vennlig hilsen

Per A. Kierulf
ass. fylkesdirektør

Anja Winger
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg
1 Forskningsrapporter

⁴ Se vedlegg

Undersøkelser og evalueringer

Forrige planperiode er fulgt av en rekke evalueringer og undersøkelser. Riksrevisjonen har undersøkt KLDs arbeid med å sikre godt vannmiljø og bærekraftig bruk av vannressursene. Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) har levert rapporten «Sammen om vannet? Erfaringer fra vannforvaltningen etter EUs vanndirektiv.». Norsk institutt for naturforskning (NINA) har levert rapporten «Vannforvaltningsplaner i Norge - opp som en løve, ned som en skinnfell? En dokumentanalyse av planprosessen i regulerte vassdrag som følge av regjeringens godkjenninger i 2016». Menon Economics har på oppdrag fra KS undersøkt kommunesektorens kostnader med vannforskriften.

Vannregion Glomma har deltatt i en internasjonal kollegavurdering der finske og svenske kolleger vurderte vannregionens arbeid med tiltaksprogrammet i vannforvaltningsplanen. Norsk institutt for vannforskning (NIVA) er sammen med NIBR i ferd med å ferdigstille prosjektet «Glomma & Lågen United» om vannregion Glommas arbeid med vannforskriften. I tillegg er det utført interne evalueringer av arbeidet i KLD, direktorater og vannregioner.

Nedenfor er noen av resultatene fra disse undersøkelsene.

Riksrevisjonen konkluderte følgende:

- RRV undersøkelse av KLDs arbeid med å sikre godt vannmiljø og bærekraftig bruk av vannressursene viste at dagens organisering gir kommunale og regionale plan- og sektormyndigheter anledning til å samarbeide og ta viktige avgjørelser om vannmiljøet og hvordan vannressursene skal brukes.

Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR) konkluderte følgende:

- Gode koordinatore av vannregioner og vannområder er viktige for resultatet av arbeidet.
- Det har stor verdi at alle sektorområder som påvirker vannmiljø er på samme arena.
- Intervjuundersøkelser viste en stor enighet om at det er en styrke at avveininger og prioriteringer gjøres i en regional kontekst, for å bedre tilpasse nasjonal politikk til regionspesifikke kontekster og forutsetninger.
- Den regionale arenaen er i stand til å gjøre avveiningene på en god måte og med en regional følsomhet som det nasjonale nivået ikke har. Mange gir derfor uttrykk for at vannforvaltningen styrker det regionale og lokale demokratiet.

Kollegavurderingen av vannregion Glomma konkluderte følgende:

- Lokal kunnskap og medvirkning er nøkkelen for å oppnå godt vannmiljø. Vannområdene er en styrke i denne organiseringen.
- Det er sterk forpliktelse på lokalt nivå for å oppfylle målene. Det oppleves at det er politisk forankring lokalt og regionalt til å arbeide med tiltak og måloppnåelse.
- Planlagte tiltak har lokal støtte og forankring, dette er viktig i tiltaksgjennomføringen.

Glomma & Lågen United konkluderte følgende:

- Det bør legges til rette for bedre og bredere medvirkning fra brukerinteresser og den generelle befolkningen, blant annet ved å prioritere kompetanse og ressurser til

temagruppene i vannområdene som har helt sentrale funksjoner for lokal deltagelse og medvirkning.

- Arbeidet som er lagt ned i å løse målkonflikter og kryssende mål bør videreføres ved å holde dialogene som er igangsatt aktivt ved like.
- Politisk nivå i kommunene bør engasjeres i neste planperiode, samtidig som administrativ ledelse og rådmenn mobiliseres i arbeidet med tiltaksgjennomføringen.